

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa D. R.-V.  
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K.  
o zapłatę, przeproszenie i sprostowanie,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 8 lutego 2019 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powódki  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]  
z dnia 3 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) odstępuje od obciążenia powódki kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje adwokat I.E. ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł wraz z należnym podatkiem VAT za pomoc prawną udzieloną powódce w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.).

Instytucja przedsądu, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także z zaleceniami Rady Europy zezwalającymi na wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zasięg, a jej podstawowym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa.

Choć skarżąca odwołała się do występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej a nawet na nieważność postępowania to nie występują te przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c.).

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw (art. 379 punkt 5 k.p.c.) należy utożsamiać z obiektywnym uniemożliwieniem stronie podjęcia takich czynności, które w istocie zmieniają jej pozycję procesową. Najczęściej więc będą to takie czynności, bez których dokonania strona istotnie pozbawia siebie realnej możliwości uzyskania dla siebie korzystnego rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2013 r., II CZ 19/13, LEX nr 1343967). Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, powinna być dokonywana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, a analizę, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba rozpocząć od rozważenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a następnie ustalić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu; w końcu zaś ocenić, czy pomimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego

spełnienia wszystkich tych przesłanek należy przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości działania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 21/11, LEX nr 1147800).

Nieodroczenie rozprawy „nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że strona zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych i procesowych występujących w sprawie, zgłosiła wszystkie dowody na poparcie swoich twierdzeń, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej i do dowodów przeprowadzonych w sprawie oraz odmowy przeprowadzenia innych dowodów”. W takiej sytuacji żądanie odroczenia rozprawy, może być potraktowane, jako nadużycie uprawnień procesowych i może uzasadniać odmowę ochrony praw tej strony, jeżeli usprawiedliwiają przekonanie sądu, że działanie strony prowadzi do przewleczenia procesu, bądź stanowi szyskanę w stosunku do przeciwnej strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 30/09, LEX nr 584184 i z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 463/13, LEX nr 1477457). Zatem kwestię pozbawienia strony możliwości obrony jej praw należy oceniać zawsze w świetle konkretnych okoliczności sprawy.

W uchwale z dnia 11 grudnia 2013 r., (III CZP 78/13, OSNC 2014, nr 9, poz. 87) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że nieobecność strony wywołana długotrwałą chorobą nie uzasadnia odroczenia rozprawy, jeżeli w okolicznościach sprawy wniosek o odroczenie rozprawy stanowi nadużycie praw procesowych. W każdym przypadku istotne znaczenie ma to, czy korzystanie z tej przyczyny odroczenia następuje dla realizacji celu, jakim jest prawo do wysłuchania oraz czy nieodroczenie rozprawy w takiej sytuacji procesowej spowoduje naruszenie tego prawa. Należy w związku z tym stwierdzić, że prawo do bycia wysłuchanym to przede wszystkim prawo do przedstawienia swoich racji, możliwość powołania argumentów i dowodów oraz wypowiedzenia się co do argumentów i dowodów drugiej strony, a także ustosunkowanie się do decyzji procesowych sądu. Jeżeli choroba strony stanęła na przeszkodzie jedynie jej obecności na rozprawie, a nie ograniczyła aktywności w postępowaniu, wyrażającej się w składaniu pism przedstawiających stanowisko w sprawie, w zgłaszaniu wniosków i dowodów oraz

wypowiadaniu się, co do twierdzeń i dowodów drugiej strony, to można zasadnie twierdzić, że jej prawo do wysłuchania zostało zrealizowane.

Jak wynika z pieczęci powódki pod upoważnieniem pani E. P. do odbioru zaskarżonego wyroku z uzasadnieniem ma ona wykształcenie prawnicze (jest magistrem prawa) i nie tylko jest autorką apelacji sporządzonej w sprawie także osobiście (oprócz pełnomocnika z urzędu), ale wniosków i zawiadomień kierowanych do organów ścigania oraz skargi złożonej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Pierwsza rozprawa apelacyjna została wyznaczona na dzień 8 marca 2017 r. w dniu 4 listopada 2016 r. Powódka wniosła jednak o wyznaczenie jej terminu na sierpień 2017 r. ponieważ jest na zwolnieniu lekarskim do 30 czerwca 2017 r. oraz wystąpiła z zarzutami pod adresem sędziego referenta w formie „wynocha z tej sprawy”. Na wniosek tego sędziego został wyłączony postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r. Następnie w związku z wypowiedzeniem przez powódkę pełnomocnictwa pełnomocnikowi z urzędu (radcy prawnemu) i oświadczeniem o rezygnacji z takiego pełnomocnika oraz wyrażeniem woli, iż chce w procesie występować sama, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 6 marca 2017 r. cofnął ustanowienie dla powódki pełnomocnika z urzędu.

Po zmianie terminu rozprawa została wyznaczona na dzień 3 listopada 2017 r. Zawiadomienie o tym terminie powódka odebrała w dniu 4 października 2017 r. Z akt wynika, że nie złożyła wniosku o odroczenie tej rozprawy, ani o wyłączenie od prowadzenia sprawy dalszych sędziów. Powódka prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 3 listopada 2017 r. na tym posiedzeniu nie stawiała się. Sąd Apelacyjny po jej przeprowadzeniu wydał zaskarżony wyrok oddalający apelację powódki. W skargach złożonych po wydaniu wyroku, w tym także do Prokuratora Generalnego powódka zarzuciła, że Sąd Apelacyjny rozpoznał sprawę pomimo że jeden z sędziów składu orzekającego będący referentem innej sprawy wiedział z dołączonego w niej zaświadczenia lekarskiego lekarza sądowego, że nie ma zdolności do stawienia się przed sądem do dnia 31 grudnia 2017 r.

Jeżeli choroba, jak w omawianym przypadku, nie była zdarzeniem nagłym, zaświadczenie lekarskie powinno być dołączone do wniosku o odroczenie rozprawy złożonego przed jej terminem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., V CSK 302/10, OSNC - ZD 2012, nr 1, poz. 14). Z akt wynika, że powódka w sprawie ani nie złożyła wniosku o odroczenie rozprawy jaka miała miejsce w dniu 3 listopada 2017 r., ani przed tym terminem nie przedstawiła w sprawie zaświadczenia od lekarza sądowego dotyczącego tego terminu. W świetle więc powyższych uwag nie zachodzi w sprawie zarzucana nieważność postępowania. Nieważność postępowania jest odrębną przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej, od jej oczywistej zasadności.

Stosownie do ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, istotnym zagadnieniem prawnym jest taki problem jurydyczny, który ma znaczenie dla rozwoju prawa lub stanowi precedens dla rozstrzygnięcia podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04 niepubl.).

Powołanie się przez skarżącego na istnienie takiego zagadnienia wymaga jego sformułowania oraz przedstawienia argumentacji jurydycznej uzasadniającej tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało. Skarżący powinien też wykazać, że ma ono istotne znaczenie dla rozpoznania lub rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl. oraz z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OCNP 2006, nr 15 - 16, poz. 243). Ponadto, prawidłowo wyartykułowane zagadnienie musi być sformułowane ogólnie w tym sensie, że nie może chodzić w nim o sposób rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2004 r., II CZ 94/04, niepubl.).

Skarżąca nie sprostала tym wymaganiom koniecznym dla wyartykułowania zagadnienia prawnego. Powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 479/14 dotyczy odpowiedzialności biegłego za szkody spowodowane wydaniem fałszywej opinii (odpowiada on na zasadzie winy), niemniej z akt wynika,

że powódka z takimi roszczeniami przeciwko wskazanym biegłym występowała i sprawy te są zakończone. Wyroki prawomocne są wiążące dla innych sądów (art. 365 § 1 k.p.c.). Rozpoznawana sprawa dotyczy odpowiedzialności nie biegłych, lecz Skarbu Państwa.

Zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie oczywiście narusza prawo, gdy jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, albo zostało wydane w wyniku błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest w sposób pewny i niewątpliwy z góry widoczne dla prawnika, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100). W skardze nie zostały przytoczone wystarczające argumenty (wywód prawny) świadczące o kwalifikowanym naruszeniu prawa przez Sąd Apelacyjny. Przypomnieć należy, że jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest stanowisko skarżącego, że jest ona oczywiście uzasadniona, to w uzasadnieniu wniosku powinien on zawrzeć wywód prawny wykazujący takie kardynalne naruszenie prawa (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 135, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, LEX nr 421035, z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06, LEX nr 201037).

Skarga kasacyjna takiego przekonywującego wyводу nie zawiera.

Oczywistą zasadność skargi powódka wywodzi z braku zastosowania przez Sądy meriti wykładni wynikającej z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 479/14, LEX nr 1793715 dotyczącej odpowiedzialności biegłych sądowych i Skarbu Państwa za zachowanie biegłych sądowych. Z orzeczenia tego wynika, że odpowiedzialność biegłego sądowego jest niezależna od przewidzianej w art. 417<sup>1</sup> § 2 k.c. odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę, którą spowodował prawomocny wyrok z wykorzystaniem wadliwej opinii sądowej uznany za niezgodny z prawem. Z dokonanych ustaleń, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.) nie wynika jakoby zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

jw